

Politikk er ikke sexy, politikk er ikke gøy...

Overskriften er sitat fra en valgkampmedarbeider i USA som nylig prøvde å forklare den lave valgdeltagelsen, men med tilføyelsen fag- foran politikk er det en uttalelse som antagelig kunne tiltredes av cirka 90 prosent av NTFs medlemmer.

Alle som har drevet med tillitsmannsarbeid vet at fagpolitiske tema ikke trekker de store massene til medlemsmøtene. Utvalg for privat sektor i BTF prøver å løse dette med å gå moderforeningen i næringen ved å ha populære faglige tema på sine møter. Det sørger for mange fremmøtte, men det blir ikke mer fagpolitikk av det.

Like fullt er det viktig at noen driver med fagpolitikk på våre vegne, og prøver å påvirke beslutningstagerne når tannhelsepolitiske spørsmål skal avgjøres. Privat sektor trenger tillitsvalgte både lokalt og sentralt som klarer å heve engasjementet sitt utover det bedriftsøkonomiske nivået. Tannleger med bakgrunn fra privat sektor bør være bedre representert i de fora der planene for fremtidig organisering, finansiering og fordeling av oppgaver i tannhelsesektoren blir lagt.

Representantskapet i NTF vedtar hvert annet år et arbeidsprogram for hovedstyret, våre øverste politisk tillitsvalgte. Arbeidsprogrammet er det formelle mandatet medlemmene gir NTFs politiske ledelse. Fordi NTF er en forening for alle tannleger, fra fylkestannlegene til de helt nyutdannede, vil det alltid være en spenning mellom forskjellige interessegrupper innad i foreningen. Derfor blir de politiske mål i arbeidsprogrammet ofte kompromisser. Faren er at kompromissene dras så langt at NTF ender opp med å ikke ha tydelige mål. Da blir det ikke lett å leve opp til ambisjonen om å være premissleverandør overfor myndighetene. Man har ingen politisk innflytelse hvis man ikke har klart definerte standpunkt. Hverken repre-

sentantskapets eller hovedstyrets sammensetning avspeiler medlemsmassen når det gjelder fordelingen mellom offentlig ansatte og privatpraktiserende tannleger. Sammensetningen av representantskapet er som regel 50/50 mens i hovedstyret er fire av ni representanter fra offentlig sektor, resten fra privat. Fordelingen i medlemsmassen er imidlertid cirka 70 prosent i privat sektor og 30 prosent i offentlig.

I åpningstalen på landsmøtet spurte presidenten retorisk: Er NTF i ferd med å bli en monsterforening som medlemmene må sloss mot for å slippe unna de stadig nye kravene som stilles tannlegene? Hans svar var selvfølgelig nei. Han mente videre at den beste strategien for å få gjennomslag for våre standpunkt var involvering og samarbeid. Jeg er ikke uenig i det siste.

Problemet med en slik strategi er imidlertid at en svak politisk ledelse i NTF ikke vil makte å føre ordet for medlemmene overfor myndighetene. Hva skjer da? Politikken blir utformet uten at NTFs stemme blir hørt, men verre er det at NTF på grunn av sin involvering kan ende opp med å måtte både forsvare og implementere endringer som blir påført tannlegene av politikere og helsebyråkrater. Det var akkurat det som skjedde da honorartariffen ble innført.

På meg virker det som at det samme er i ferd med å skje når det gjelder tannlegenes tilknytning til Norsk Helsenett. Mye taler for at det på sikt er den rette veien å gå at alle tannleger skal være på nett med resten av helsevesenet i Norge. Men privat sektor i tannhelsetjenesten er spesiell i denne sammenheng fordi det er snakk om små enheter som kun har en brøkdel av sine inntekter fra det offentlige. Klinikkerne er sårbare overfor tidkrevende og kostbare krav til kompetanse og datasikkerhet. Her mener jeg NTF har

gjort en dårlig jobb på vegne av privat sektor med å akseptere en altfor knapp tidsplan og et for stort omfang på sikkerhetskravene. Disse nye kravene øker kostnadsnivået ytterligere i privat tannhelsevirksomhet, og NTF opererer som et verktøy for myndighetene til å få tannlegene til å etterkomme dem.

Økte kostnader fører som kjent fort til økte priser. Men når tannlegeprisene er tema i media, så er det merkelig stille fra NTF for tiden.

Midt under NTFs landsmøtet i år ble det offentliggjort en prisundersøkelse fra Forbrukerrådet som fikk stor oppmerksomhet i media. Forbrukerrådets ansatte hadde opptrådd som vanlige kunder og innhentet prisinformasjon fra 36 tilfeldig valgte private klinikker, og fra alle offentlige klinikker. Det hadde vært en fin anledning for NTF å kommentere vårt stadig økende kostnadsnivå, ikke minst på grunn av nye krav fra myndighetene, for eksempel tilknytning til Norsk Helsenett.

Det er først og fremst to ting NTF burde ha grepet fatt i på grunnlag av konklusjonene som trekkes i denne undersøkelsen.

Det ene er at prisinformasjonen vi gir, både på offentlige og private klinikker, er for dårlig. Prisforskriften som vi forventes å følge, holder ikke mål. Dette har NTF visst lenge uten å vise hverken evne eller vilje til å gjøre noe med det. Presidenten kommenterer i Tidende nr. 14 i år at det viktigste ved valg av tannlege kanskje ikke er pris, men god kommunikasjon og opparbeidelse av tillit. God og forståelig prisinformasjon er så til de grader et ledd i nettopp dette! Opprettelse av en prisportal på nettet er en offentlig oppgave, og det tar tid å få noe slikt i gang. Slik det fungerer i dag, så oppfordres vi av NTF til å legge prisene våre ut på nettet selv, men ingen prislister er like, og prissammenligning er vanskelig, for ikke å si umulig. De som

er ærlige og prøver å vise hva det egentlig koster, risikerer å bli hengt ut som dyreste tannlegen i byen. NTF burde ha fått til en standardisert prisliste for alle sine medlemmer for lenge siden. Det eneste som har stoppet dem er mangelen på politisk mot overfor egen medlemsmasse.

Hegnar skriver i Kapital at myndighetene er naive som tror at nedsetting av matmoms automatisk vil gi forbrukerne billigere mat så lenge kjøpmennene har fri prisfastsettelse. Akkurat det samme gjelder for prisen på tannhelsetjenester og trygderefusjon når tannlegene har fri prisfastsettelse. Dess mer trygd det kommer, jo viktigere blir en forståelig prisopplysning for å synliggjøre om refusjonen faktisk kommer pasientene til gode. En velfungerende og god prisopplysning vil være vårt sterkeste kort hvis noen skulle stille spørsmål ved den frie prisfastsettelsen. Med denne begrunnelse burde NTF motivere sine medlemmer til å etterkomme en ny, mer egnet prisforskrift – og jeg må få minne hovedstyret om at

oppretholdelse av fri prisfastsettelse uten sammenligning er den viktigste saken for privat sektor.

Det andre NTF burde ha grepet fatt i og kommentert ved denne undersøkelsen er at prisene på offentlige og private klinikker er sammenlignet direkte. Alle de offentlige klinikkene var billigere enn de private, og dette ble omtalt som uforståelige prisforskjeller. Ikke noe sted i pressen eller fra Forbrukerrådets side har jeg sett nevnt at prisene på offentlige klinikker ikke er sammenlignbare med dem på private klinikker, fordi prisene i privat sektor er kostnadsbasert. De fylkeskommunale klinikkene er finansiert av skattebetalernes penger, for å ta seg av politisk prioriterte tannhelseoppgaver. De selger overskuddskapasitet til priser som mer eller mindre er tatt ut av lufte-ten av de respektive fylkesting.

Når skal sentrale politikere i NTF opparbeide seg mot til å ta opp med helsepolitikkerne våre det prinsipielt betenkelige ved at offentlige tannklinikker selger overskuddskapasitet på

det frie marked til sterkt subsidierte priser, i stedet for å utvide og forbedre tilbudet til prioriterte grupper som i dag mange steder får et skamløst dårlig tilbud?

Det er synd å si at privat sektors interesser blir målbåret med noen særlig styrke fra NTF sentralt. For tiden har vi en president som har hele sin yrkeserfaring fra offentlig sektor. Nå ansetter man i tillegg ny generalsekretær som har hele sin yrkeserfaring som tannlege fra offentlig sektor, og som kommer fra stillingen som fylkestannlege i Østfold. Fylkestannlegene som gruppe er ikke kjent for å ha et videre åpent sinn til privat tannlegevirksomhet. Hvor er de tillitsvalgte som skal representere privat sektor sentralt? Har de kanskje allerede konkludert med at NTFs politiske innflytelse er lik null, så det spiller ingen rolle hvem som representerer oss?

*Kari Odland
kodland@asatann.com*